

ANJOUK

V. RÉSZ

BÍRÓ SZABOLCS

ANJOUK

V. RÉSZ

*Ötvenezer
lándzsa*

ATHENAEUM

© Bíró Szabolcs, 2018
A borítón Bodnár Balázs grafikája látható.

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó,
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
1086 Budapest, Dankó u. 4–8.
Telefón: 1-235-5030
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado
athenaeum@lira.hu

ISBN 978 963 293 761 8

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámín
Felelős szerkesztő: Peiker Éva
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borító: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült a Szekszárdi Nyomdában, 2018-ban
Felelős vezető: Vadász Katalin igazgató

I. FEJEZET

Az Úr 1328. éve

Mindszent hava

Buda

 A csend semmi jót nem ígért. A kovácsműhely előterében két férfi és két nagyra nőtt kölyök állt mozdulatlanul, s bár rövid ideig egyikük sem szólt meg, a tekintetük sok mindenről árulkodott.

A műhely tulajdonosa, a fájós hátú, deres halántékú kovács szemében rémülettel vegyes zavar tükröződött. Bár maga sem volt kis termetű – sőt, mesterségéből fakadóan még negyvenhat esztendősen is olyan jelenség volt, akitől senki sem szeretett volna pofont kapni –, a mellette álló férfi még így is jócskán fölé tornyosult. Az óriás Péter szemében gyilkos indulat parázslott, holott alapvetően nyugodt vérmérsékletű emberként ismerték. A vele érkező másik fegyvernök, a tizenhat esztendősen Lackfi Palkó tekintete egyikükről a

másikukra vándorolt, és eleinte értetlenül, majd döb-bent felismeréssel nézte az előtte kibontakozó jelenetet. Lopva oda-odapillantott a vele egyívású, bár nála sokkal darabosabb testű, széles vállú fiúra is, aki miatt a műhelyben ennyire megfagyott a levegő.

Péter iménti szavai visszhangoztak a fejében: „Tudom, hogy a neve valójában nem Máté. Bátor Szilárdnak hívják, több mint hét esztendeje veszett nyoma, és ha nem tudsz valami elfogadható magyarázattal szolgálni arra nézve, hogy mit keres nálad, akkor Istenre esküszöm, rettenetesen nagy bajba kerülsz.”

Atyaég!, gondolta Palkó. *Hát ő lenne Bátor Attila halottnak hitt fia? Valóban ő lenne az?*

– Az ördög vigyen el, kovács, szólj már valamit! – robbant ki Péterből úgy, hogy a vele szemben álló férfi látványosan összerezett. – Hol találtad ezt a fiút? Miért ő az inasod? Miért nevezted a fiadnak?! Beszélj! – üvöltötte, felemelve ökölbe szorított jobbját. – Beszélj, különben Istenre esküszöm, beledöngöllek a földbe!

– Elég! – ugrott oda a mindaddig sóbálványként álló fiú, megragadta Péter ütésre emelt karját, és olyan erővel szorította le, hogy még a sokat megélt, nagydarab fegyvernököt is meglepte. – Ne bántsd őt, hallod?

Péter zihálva bámult a fiúra. Egy ideig küzdött a szorítása ellen, de hamar feladta, és egy lépést hátrált, a megrendüléstől szinte tántorogva. Reszketve fújta ki a tüdejében felgyülemlett levegőt.

– Ismerlek – mondta aztán rekedten. – Azt is ismerem, ott, a nyakadban – mutatott a régi, kopott vászonsztyüőre. – Egy leány varrta a szerelmesének, egy lovagnövendéknek. A templáriusok keresztjét is ő hímezte rá. Negyvenhárom szál levendula van abba a sztyüőbe belémorzsolva. Épp elégszer hallottam már a történetet. Ahogy te is... Szilárd. Mert ez a becsületes neved, úgy-e?

– Szilárd voltam – nyögte ki a kovácsinas. – Így hívtak valaha. De az már rég volt.

– Rég volt, igen – bólintott Péter, aki biztosra vette, hogy a fiú is felismerte őt. – De hét esztendő nem a világ. Nem feledhetted el, ki vagy valójában. Amint látom – bökött ismét a sztyüőre –, nem is feledted. De akkor mi történt veled? Nem tudtál innen szabadulni? Mondd el bátran, most már nem kell félned semmitől! Ha ez az ember bántott téged – fordította fejét a kovács felé –, mindent megteszek, hogy hamar megkapja méltó büntetését! Úgy éljek... – dörmögte az utolsó szavakat, amiket sokkal inkább a férfinak, mint Szilárdnak címzett.

– Fiam! – szólalt meg végre könyörgő hangon a kovács is. – Mondd meg neki, hogy az apád vagyok! Mondd meg, hogy nem tettem semmi rosszat!

– Az apám vagy – nézett rá a fiú szeretettel, bocsánatkérően. – Az vagy, amióta megmentetted az életem. De nem a te magod nemzett engem.

– Máté, kérlek... – próbált a lelkére beszélni a férfi, de mielőtt folytathatta volna, Péter közbeszólt:

– Megmentett téged? Hogyhogy... megmentett?

– Tudod egyáltalán, mi történt a majorsággal? – kérdezett vissza Szilárd. – Hogy megtámadták, amíg ti távol voltatok? Hogy nem sikerült őket visszaverni?

– Tudom – felelte csöndesen a fegyvernök. – Idővel mindent megtudtunk. Csak azt nem, hogy ti hova tűntetek. Végül már mindenki azt hitte, hogy... hogy meghaltatok...

– Akkor hát ezért nem keresett az apám? – lábadt könnybe a fiú szeme. – Ezért nem jött el értem soha? Ezért hagyott el?

– Apád soha nem hagyott el téged. Soha! – csóválta a fejét Péter. – A családja volt a mindene.

– Mégis otthagytok minket ebek harmincadjára! – kiáltott fel Szilárd, immár könnyáztatta arccal.

– Fogalmad sincs, mit élt át emiatt – folytatta a fegyvernök. – Nem tudod, mit tett vele a fájdalom.

– A fájdalomról én is sokat mesélhetnék neked, Péter – vágott vissza Szilárd dacosan. – Tudod, Csepkével és Kurtával sosem jutottunk el Temesvárig. Útközben rabszolga-kereskedők foglyai lettünk, akik úgy bántak velünk, ahogy a kutyával se szokás. Az ikrek aztán egy napon végleg eltűntek: eladták őket, míg én aludtam. Ha József nem vásárol meg, és nem fogad a

házába – biccentett a kovács felé –, ma már talán tényleg halott lennék. De nem vagyok az! Itt élek immár több mint hat éve, és jó sorom van.

Hat esztendeje, ütött szöget Péter fejébe a gondolat. Jóságos Isten! Hiszen akkor hajszál híja volt, hogy nem találkoztunk!

– Jártunk itt apáddal – szólt síri hangon. – Megaludtunk itt egy alkalommal, de akkor csak a ház aszszonya volt itthon. Másnap reggel tovaindultunk, de apád azt mondta, úgy érzi, mintha tíz körömmel húzná őt vissza ez a hely. Ismerősnek érezte a szalmazsák illatát, amin aludt. A műhely sarkában...

Szilárdnak le kellett ülnie, ahogy ezt meghallotta. Maga alá húzott egy háromlábú széket, letörölte arcáról a könnyeket, és zaklatottan nézett fel a fegyvernőkre.

– Jártatok itt – suttogta, mert a torkát szorongató gombóctól képtelen volt hangosabban beszélni. – De hát mikor?

– A jövő év böjtelő havában lesz éppen hat esztendeje.

– Akkor az a szalmazsák – lehelte elsápadva – az én derékaljam volt.

Keze önkéntelenül a nyakában lógó vászonsztyüőre tévedt, gondolatai elkalandoztak, aztán hirtelen eszébe jutott valami, és ismét felnézett Péterre.

– Hol van most? – kérdezte rosszat sejtve. – Hol van az apám?

– Bár ne kéne ezt mondanom – sütötte le tekintetét a fegyvernök –, de attól tartok, meghalt.

Nem sokkal később már mind odabent ültek a kovács házában, az étkezőasztal két hosszanti oldalán elhelyezett lócákon. Maga József volt az ugyanis, aki elsőként igyekezett tompítani a helyzet élet, miközben Péter lehajtott fejjel hallgatott, a vele érkező fiatalabb fegyvernök azt se tudta, hová legyen zavarában, Szilárd pedig összetörten szipogott a háromlábú széken. A többiekhez hasonlóan a kovács is meglehetősen tanácstalan volt, de úgy érezte, nem bírja ki, hogy ne tegyen valamit – bármit.

Szomorúan nézte az inasát, akiről esztendőök óta úgy hitte – vagy inkább csak akarta hinni –, hogy a saját gyermeke, és a szíve majd beléfacsarodott a fiú szenvedésébe.

Nem az én magom nemzette, vallotta be végre magának is, holott évekig ez volt a legszörnyűbb félelme: hogy igaz, amit a fiú egyszer, csupán egyetlenegyszer próbált a tudomásukra hozni, évekkel korábban, amikor befogadták. Akkor ő rettentően leteremtette, és

utána hosszan pörölt a feleségével, mert az asszony is úgy hitte, hogy a gyerek, akit József rabszolga-kereskedőktől vásárolt meg, valójában nem az ő Mátéjuk.

Borbálának végig igaza volt, eszmélt rá a kovács. Én meg végig csak áltattam magam. De nem lettünk-e boldogabbak azóta? Nem lett-e jobb életünk nekünk is, a fiúnak is?

Szilárd egyre csak könnyezett azon a kis széken, magába roskadva, és József abban a pillanatban csupán egyvalamit tudott teljes bizonyossággal: hogy bárki vére legyen ez a fiú, ő akkor is a sajátjaként szereti.

– Gyertek be a házba, uram! – szólt Péterhez tompa hangon, majd felsegítette a székről fogadott fiát is.
– Odabent kényelmesebb lesz...

A fegyvernök addigra belátta, hogy nem ellenséggel van dolga. A kovácsra emelte gyászos tekintetét, némán bölintott, aztán intett Palkónak, hogy kövesse. Ők mentek elől, József és Szilárd mögöttük. Borbála az ajtóban állt, megnyúlt arca egyértelműen tanúskodott róla, hogy mindent hallott – vagy ha nem is mindent, ahhoz épp eleget, hogy tisztán lásson.

A férje, a nevelt fia és a két idegen odaültek az asztalhoz. Az asszony eléjük tett egy kancsó bort és négy poharat, de ő maga inkább távolabb, a kemence mellé kuporodott le.

– Volt egy fiunk – kezdett beszélni József, miköz-

ben teletöltötte a formás kis cseréppoharakat. – Máté. Angyali teremtés. Bármilyen nehéz időköt is éltünk, ha csak rápillantottunk, szebbé vált ez a cudar világ.

Letette a kancsót, felemelte a poharát, ivott egy kortyot, majd fájdalmasat sóhajtott.

– Egy sötét napon elragadta tőlünk a folyó – mesélte tovább. – Én éppen nem voltam itthon, és amikor hazajöttem, már...

Elakadt a szava, újabb kortyot kellett innia, hogy folytathassa a történetet.

– Szegény kisfiunk testét soha nem sodorta part-ra a víz, így csak egy üres koporsót tudtunk eltemetni – emlékezett vissza. – Máté nem feküdt benne. Az anyja erősebb volt, mint én: ő képes volt elfogadni az Úr akaratát, ha megbékélni nem is tudott vele. De én nem. Én hittem, hogy Máté valamiképpen kievickélt a partra, hogy túlélte az egészet, csak éppen nem talált haza. Hogy künn kóborol valahol a nagyvilágban...

Péter a torkát köszörülte, aztán ő is ivott a borból. Kezdte megérteni, miképp történhetett meg, hogy Szilárd végül a budai váraljafalu kovácsműhelyében kötött ki.

– Három év telt el így – mondta József –, és már kezdtem feladni a reményt, amikor a fejérvári vásárról jövet megláttam... – Szilárdra nézett, akinek addigra felszáradtak a könnyei, de ettől még cseppet sem tűnt jobb kedvűnek. – Szeme kékje, barna haja csillogása,

az egész termete Mátée volt. Meg voltam róla győződve... vagyis inkább... meggyőztem magam róla, hogy a saját fiamat látom. Nem tehettem mást, megvettem azoktól a latroktól, és hazahoztam.

– Tehát valóban megmentetted – ismerte el Péter.

– Egymást mentettük meg – mosolygott szomorúan a kovács. – A fiú itt otthonra lelhetett. Mesterséget tanult, szeretetet kapott. Mi pedig esztendőök óta először... Hogy is mondjam, uram, hogy megérted? Máté elvesztése óta mink úgy élünk, mint holmi üres porhüvelyek. És ez a fiú véget vetett ennek.

A szerencsénket is meghozta, tette hozzá, de már csak magában, hiszen jól emlékezett rá, milyen rosszul ment a soruk Máté – azaz Szilárd – érkezése előtt. Azóta viszont mintha csoda történt volna, olyan rohamosan nőtt a komoly szándékú vásárlók száma, s így a bevételük is. Már csak ősei fegyverkovácsolási jogát nem kapta vissza, azon kívül jószerével minden álma valóra vált.

– Én már csak egyet nem értek – dörmögte a pohara fölött Péter. – Szilárd soha nem mondta el, hogy kicsoda ő valójában? Hogy nem az, akinek te gondolod?

– Nem, soha! – sietett közbeszólni Szilárd, hogy mentse apja helyetti apja ügyét, de a kovács becsületesebb ember volt ennél: úgy gondolta, ha eljött az igazság órája, akkor mindenben az igazat kell beszélnie.

– De igen – vallotta be őszintén. – Egyszer... Egyet-

lenegyszer, még az elején elkezdett arról beszélni, hogy őt nem Máténak hívják, hogy ő egy lovag fia, a király lovagjáié...

– S te? – kérdezte Péter immár a harag legcsekélyebb jele nélkül, csöndesen.

– Beléfojtottam a szót – mondta József. – Biztos voltam benne, hogy csak világol... hogy zöldeket beszél, no... Úgy okoskodtam magamban, hogy Máté a baleset és a sok borzalom miatt, amit átélni volt kénytelen, elveszíthette az emlékezetét, s még nem biztos benne, ki lehet ő, hogy honnan származik. Meg aztán... hogy kerülne a király lovagjának a fia rabszolgasorsra? Ha akadtak is kétségeim, ezt akkor is dajkame-sének hittem.

– Talán mindenki így hitte volna – bólogatott a fegyvernök. – Pedig igaz. Úgy gondolom, mindezek után megérdemled, hogy te is megismerd a teljes igazságot.

Azzal nagy levegőt vett, és elregélt mindent, amit fontosnak vélt: hogy Bátor Attila tényleg a király lovagja volt, hogy a rozgonyi csata és Szilárd születése után visszavonult dubicai birtokára, melyet kitartó munkával gazdag majorsággá bővített, s hogy mi minden történt, miután Anjou Károly visszahívta őt se-regei élére. Ez utóbbi história már nem csak a kovács számára volt ismeretlen, Szilárd is feszülten hallgatta

Péter minden egyes szavát: hogy a hadjárat után miképp kereste őt az apja égre-földre, hogy miképp tért vissza ezután a király oldalára, s hogy végül már csak a bosszúja éltette, amit minden jel szerint be is teljesített, mielőtt végleg eltűnt volna. Ágnesről a fegyvernök egyelőre csak annyit árult el, hogy kolostorba vonult, azaz életben van, de arról ekkor még nem szólt, hogy az asszony melyik apácázárdát választotta önkéntes száműzetése helyszínéül.

Lackfi Palkónak, aki jó ideje csöndben ült és iszogatótt, az járt a fejében, vajon mennyi furcsaságot tarogathat még számukra ez a nap: először megtaláltak egy halottnak hitt fiút, most meg Péter többet beszél, mint talán egész addigi életében összesen.

Mi tagadás, be is sötétedett, mire a történet véget ért. Addigra már a negyedik kancsó bort itták, és a nyúlragu is elfogyott, amit Borbála aznap főzött. Az ellenséges hangulat végképp elpárolgott.

– Ne keljetek útra ilyen későn! – szólalt meg az asszony, amikor Péter végére ért a szomorú históriának.
– Van hely bőven, megalhattok itt ma éjszaka.

A kedves invitálás hallatán József lepődött meg a legjobban. Csak akkor tudatosult benne, hogy a felesége végig csendben maradt, nem jajgatott, nem zokogott, sőt idővel ő mutatkozott mindnyájuk közül a legnyugodtabbnak. Mintha megkönnyebbült volna, hogy

végre kiderült az igazság, amit ő az elejétől kezdve tudott, és hogy a dolog nem úgy ért véget, amiképpen azt annak idején elképzelte: nem rontottak rájuk katonák, nem vágták le a kezüket, sőt az egész kálvária egy nagy közös poharazgatásba és estebédbe torkollott.

– Köszönettel elfogadjuk – somolygott Péter, a többórányi iszogatástól kótyagos fejjel. – Látom, több itt a hely, mint legutóbb, hát ráérünk reggel eldönteni, hogy s mint legyen tovább.

Azzal mind felkeltek az asztaltól, s hogy végül is miképpen kerültek ágyba ruhástul, mindenestül, arra később is csak alig-alig bírtak visszaemlékezni.